

Czwartek, 8 października 2020 r.

P9_TA(2020)0264

Praworządność i prawa podstawowe w Bułgarii

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 października 2020 r. w sprawie praworządności i praw podstawowych w Bułgarii (2020/2793(RSP))

(2021/C 395/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 3, 4, 6, 7, 9 i 10 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC) i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
- uwzględniając decyzję Komisji z dnia 13 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Bułgarii w realizacji określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną ⁽¹⁾, a także uwzględniając odpowiednie sprawozdania roczne za lata 2007–2019 oraz sprawozdanie Komisji z dnia 22 października 2019 r. w sprawie postępów Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji (COM(2019)0498),
- uwzględniając zalecenia dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru dotyczące Bułgarii, opublikowane dnia 20 maja 2020 r. (COM(2020)0502),
- uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie *Kolewowie przeciwko Bułgarii* ⁽²⁾,
- uwzględniając sprawozdanie roczne Komisji na temat zarządzania budżetem UE i jego wyników za 2019 r.,
- uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 1 lipca 2014 r. w sprawie *Dimitrow i in. przeciwko Bułgarii* ⁽³⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) za 2019 r.,
- uwzględniając opinię Komisji Weneckiej z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie projektu nowelizacji bułgarskiego kodeksu postępowania karnego oraz ustawy o systemie sądowym w odniesieniu do postępowań przygotowawczych względem najwyższych rangą sędziów,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 06/2019 pt. „Zwalczanie nadużyć finansowych w wydatkowaniu środków UE w obszarze spójności – instytucje zarządzające powinny usprawnić wykrywanie, reagowanie i koordynację działań”,
- uwzględniając opinię Komisji Weneckiej z dnia 9 października 2017 r. w sprawie bułgarskiej ustawy o systemie sądowym,
- uwzględniając wspólną opinię Komisji Weneckiej i Biura ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) OBWE z dnia 19 czerwca 2017 r. w sprawie nowelizacji bułgarskiego kodeksu wyborczego;
- uwzględniając opinię Komisji Weneckiej z dnia 23 października 2015 r. w sprawie projektu ustawy o nowelizacji i uzupełnieniu konstytucji (w obszarze wymiaru sprawiedliwości) Republiki Bułgarii,

⁽¹⁾ Dz.U. L 354 z 14.12.2006, s. 58.

⁽²⁾ Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie *Kolewowie przeciwko Bułgarii* (skarga nr 1108/02).

⁽³⁾ Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 1 lipca 2014 r. w sprawie *Dimitrow i in. przeciwko Bułgarii* (skarga nr 77938/11).

Czwartek, 8 października 2020 r.

- uwzględniając decyzję Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 3 września 2020 r. w sprawie zastosowania się do wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach S.Z. przeciwko Bułgarii i Kolewowie przeciwko Bułgarii,
 - uwzględniając sprawozdanie roczne za 2020 r. sporządzone przez organizacje partnerskie Platformy Rady Europy na rzecz ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy,
 - uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy 2296 (2019) z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie dialogu z Bułgarią prowadzonego w następstwie monitorowania,
 - uwzględniając działanie Rady Europy przeciwko przestępstwom gospodarczym i korupcji,
 - uwzględniając drugie sprawozdanie dotyczące zgodności w sprawie Bułgarii z dnia 6 grudnia 2019 r. sporządzone przez działającą przy Radzie Europy Grupę Państw przeciwko Korupcji (GRECO),
 - uwzględniając oświadczenie Komisarz Praw Człowieka Rady Europy z dnia 3 września 2020 r. w sprawie przemocy policyjnej wobec dziennikarzy w Bułgarii, a także jej sprawozdanie z wizyty w Bułgarii w dniach 25–29 listopada 2019 r.;
 - uwzględniając oświadczenie Przedstawiciela Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) ds. Wolności Mediów z dnia 18 marca 2020 r. w sprawie brutalnego ataku na bułgarskiego dziennikarza Sławiego Angełowa,
 - uwzględniając oświadczenie przewodniczącego Konferencji Międzynarodowych Organizacji Pozarządowych Rady Europy z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie nowelizacji bułgarskiej ustawy o podmiotach prawnych o charakterze niezarobkowym,
 - uwzględniając wspólne oświadczenie specjalnych sprawozdawców ONZ ds. rasizmu i mniejszości z dnia 13 maja 2020 r.,
 - uwzględniając oświadczenie specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków z dnia 21 października 2019 r.,
 - uwzględniając niedawne uwagi końcowe organów traktatowych ONZ w sprawie Bułgarii,
 - uwzględniając projekt nowej konstytucji Republiki Bułgarii przedstawiony w dniu 17 sierpnia 2020 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 3 maja 2018 r. w sprawie pluralizmu mediów i wolności mediów w Unii Europejskiej⁽⁴⁾,
 - uwzględniając swoją debatę z dnia 5 października 2020 r. w sprawie praworządności i praw podstawowych w Bułgarii,
 - uwzględniając dyskusję przeprowadzoną w Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 10 września 2020 r. w sprawie mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów,
 - uwzględniając wymiany poglądów przeprowadzone przez Grupę ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych od czasu powołania jej przez Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 5 września 2019 r., zwłaszcza wymianę poglądów przeprowadzoną w dniu 28 sierpnia 2020 r. w sprawie sytuacji w Bułgarii,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 września 2020 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2020)0580) oraz towarzyszący mu dokument pt. „Country Chapter on the rule of law situation in Bulgaria” [Rozdział dotyczący sytuacji w zakresie praworządności w Bułgarii] (SWD(2020)0301),
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, oraz że wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz równości kobiet i mężczyzn (art. 2 TUE);

⁽⁴⁾ Dz.U. C 41 z 6.2.2020, s. 64.

Czwartek, 8 października 2020 r.

- B. mając na uwadze, że utrzymanie praworządności oraz poszanowanie demokracji, praw człowieka, podstawowych wolności, wartości i zasad zapisanych w traktatach UE i międzynarodowych instrumentach w zakresie praw człowieka należą do obowiązków Unii i jej państw członkowskich oraz że należy ich przestrzegać;
- C. mając na uwadze, że art. 6 ust. 3 TUE potwierdza, iż prawa podstawowe, zagwarantowane przez EKPC oraz wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich, stanowią ogólne zasady prawa Unii;
- D. mając na uwadze, że Karta praw podstawowych Unii Europejskiej i zapisane w niej zasady stanowią część prawa pierwotnego UE;
- E. mając na uwadze, że wolność wypowiedzi oraz wolność i pluralizm mediów to prawa zapisane w art. 11 Karty praw podstawowych i w art. 10 EKPC;
- F. mając na uwadze, że niezawisłość sądownictwa jest niezbędnym wymogiem demokratycznej zasady podziału władzy i została zapisana w art. 19 ust. 1 TUE, art. 47 Karty praw podstawowych i art. 6 EKPC;
- G. mając na uwadze, że Unia funkcjonuje na zasadzie domniemania wzajemnego zaufania, że państwa członkowskie przestrzegają zasad demokracji, praworządności i praw podstawowych zapisanych w EKPC i Karcie praw podstawowych;
- H. mając na uwadze, że praworządność należy do wspólnych wartości tworzących fundament Unii i jest warunkiem wstępnym skutecznego funkcjonowania całej Unii, a także mając na uwadze, że za zagwarantowanie poszanowania praworządności jako jednej z głównych wartości Unii oraz za zapewnienie przestrzegania prawa, wartości i zasad Unii odpowiadają – na mocy traktatów – Komisja, Parlament i Rada;
- I. mając na uwadze, że systematyczne odmawianie przez jedno państwo członkowskie przestrzegania podstawowych wartości Unii Europejskiej i traktatów, do których dobrowolnie przystąpiło, ma wpływ na całą UE i jej zagraża; mając na uwadze, że brak reakcji na taką sytuację podważyłby wiarygodność Unii;
- J. mając na uwadze, że Komisja Wenecka i ODIHR OBWE uznały, że bułgarski kodeks wyborczy utrudnia różnorodność językową oraz korzystanie z praw wyborczych przez obywateli mieszkających za granicą ⁽⁵⁾;
- K. mając na uwadze, że w ostatnich latach odnotowano pewne incydenty związane z używaniem mowy nienawiści przeciwko mniejszościom, także przez ministrów w rządzie; mając na uwadze, że członkowie bułgarskiego Zgromadzenia Narodowego systematycznie powołują się na immunitet parlamentarny, aby uniknąć odpowiedzialności za używanie mowy nienawiści ⁽⁶⁾;
- L. mając na uwadze, że w ostatnich latach mnożą się doniesienia o niewłaściwym wykorzystaniu funduszy unijnych w Bułgarii oraz że należy tę sprawę dogłębnie zbadać; mając na uwadze, że w ostatnich miesiącach obywatele bułgarscy byli świadkami dużej liczby oskarżeń o korupcję na wysokim szczeblu oraz że niektóre z nich dotyczyły bezpośrednio premiera; mając na uwadze, że również w ostatnich miesiącach międzynarodowe media wielokrotnie donosiły o możliwych powiązaniach między grupami przestępczymi a władzami publicznymi w Bułgarii;
- M. mając na uwadze, że Prokuratura postawiła w stan oskarżenia byłego ministra środowiska i wody oraz byłego wiceministra środowiska i wody, a także byłego wiceministra gospodarki, którzy zostali natychmiast odwołani z urzędu przez rząd;

⁽⁵⁾ Wspólna opinia Komisji Weneckiej i ODIHR OBWE w sprawie nowelizacji kodeksu wyborczego w Bułgarii, 19 czerwca 2017 r., CDL-AD(2017)016.

⁽⁶⁾ Komisarz Praw Człowieka Rady Europy, sprawozdanie z wizyty w Bułgarii w dniach 25–29 listopada 2019 r., 31 marca 2020 r., s. 33 i 38.

Czwartek, 8 października 2020 r.

- N. mając na uwadze, że doniesienia te doprowadziły do masowych demonstracji i protestów społeczeństwa obywatelskiego, które trwały nieprzerwanie przez ponad trzy miesiące i podczas których Bułgarzy domagali się sprawiedliwości, poszanowania praworządności oraz niezawisłego sądownictwa, a także protestowali przeciw erozji demokracji i endemicznej korupcji; mając na uwadze, że żądania demonstrantów obejmowały podanie się rządu i prokuratora generalnego do dymisji, a także przeprowadzenie natychmiastowych wyborów parlamentarnych; mając na uwadze zarzut stłumienia tych protestów przez organy porządku publicznego z nieproporcjonalną przemocą;
- O. mając na uwadze, że prawo do protestu jest prawem podstawowym, które nie może podlegać żadnym zakazom ani środkom kontroli w sposób ogólny i bezwzględny, oraz że można ograniczać je wyłącznie uzasadnionymi, proporcjonalnymi i niezbędnymi środkami policyjnymi w wyjątkowych okolicznościach; mając na uwadze, że każdą demonstrację należy uznawać za chronioną tym prawem; mając na uwadze, że organy ścigania muszą w pierwszej kolejności dążyć do dobrowolnego rozejścia się zgromadzonych bez użycia siły; mając na uwadze, że wolność zgromadzeń idzie w parze z wolnością wypowiedzi, a każdy ma prawo do wolności wypowiedzi, które obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i myśli bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe;
- P. mając na uwadze, że w dniu 15 lipca 2020 r. do dymisji podali się: minister spraw wewnętrznych, minister finansów, minister gospodarki oraz minister turystyki, natomiast w dniu 26 sierpnia 2020 r. do dymisji podał się minister sprawiedliwości;
- Q. mając na uwadze, że premier ogłosił, iż poda się do dymisji w chwili podjęcia przez Zgromadzenie Narodowe decyzji o przeprowadzeniu wyborów do Wielkiego Zgromadzenia Narodowego⁽⁷⁾;
- R. mając na uwadze, że nadal utrzymują się poważne obawy związane ze zwalczaniem korupcji w Bułgarii; mając na uwadze, że grozi to podważeniem zaufania obywateli do instytucji publicznych;
- S. mając na uwadze, że zgodnie ze specjalnym badaniem Eurobarometr dotyczącym postaw obywateli UE wobec korupcji, opublikowanym w czerwcu 2020 r., 80 % ankietowanych Bułgarów uważa, że korupcja jest szeroko rozpowszechniona w ich kraju, a 51 % twierdzi, że korupcja wzrosła w ciągu ostatnich trzech lat;
- T. mając na uwadze, że w rankingu dotyczącym praworządności na świecie (World Justice Project Rule of Law Index) w 2020 r. Bułgaria zajmuje 53. miejsce na 128 państw, a w obrębie Unii znajduje się na miejscu przedostatnim; mając na uwadze, że według stosowanego przez Transparency International wskaźnika postrzegania korupcji w 2019 r., opublikowanego na początku tego roku, Bułgaria znajduje się na końcu wykazu krajów unijnych, a w skali światowej zajmuje 74. miejsce;
- U. mając na uwadze, że dynamiczne społeczeństwo obywatelskie i pluralistyczne media odgrywają istotną rolę w wspieraniu otwartego i pluralistycznego społeczeństwa i udziału obywateli w procesach demokratycznych, a także w rozliczaniu rządzących z ich działalności; mając na uwadze, że wolność mediów w Bułgarii pogarsza się, czego dowodem jest miejsce tego kraju w rankingach publikowanych przez Reporterów bez Granic; mając na uwadze, że w światowym rankingu wolności prasy, opublikowanym pod koniec kwietnia 2020 r., Bułgaria zajmuje 111. miejsce w Europie i trzeci rok z rzędu ostatnie spośród państw członkowskich UE; mając na uwadze, że Platforma Rady Europy na rzecz ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy zawiera trzy ostrzeżenia na poziomie 1 o poważnych przynoszących szkody naruszeniach wolności mediów oraz że wciąż oczekuje się na odpowiedź władz bułgarskich na te ostrzeżenia; wyraża zaniepokojenie wpływem państw trzecich na krajobraz medialny w ramach szerszej strategii rozpowszechniania antyunijnej propagandy i dezinformacji;
- V. mając na uwadze, że w Bułgarii wciąż obserwuje się liczne braki instytucjonalne, zwłaszcza jeśli chodzi o niezawisłość sądownictwa, które to wady Komisja wskazuje od lat w swoich sprawozdaniach sporządzanych w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji; mając jednak na uwadze, że w ostatnim sprawozdaniu sporządzonym w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, opublikowanym w dniu 22 października 2019 r., Komisja uznała, że postępy poczynione przez Bułgarię w ramach tego mechanizmu są wystarczające zgodnie ze zobowiązaniami, jakie kraj ten podjął, przystępując do Unii, i w związku z tym zaleciła zniesienie mechanizmu nadzoru; mając na uwadze, że po uwzględnieniu uwag Parlamentu i Rady Komisja nadal stoi przed podjęciem decyzji w sprawie zniesienia mechanizmu współpracy i weryfikacji; mając na uwadze, że przewodniczący D. M. Sassoli w swoim piśmie poparł zniesienie mechanizmu współpracy i weryfikacji, ale podkreślił, że konieczne jest wdrożenie i wzmocnienie zobowiązań i reform, a także zwrócił uwagę na sytuację niezawisłości sądownictwa, korupcję i wolność mediów;
- W. mając na uwadze, że nowy kompleksowy mechanizm dotyczący demokracji, praworządności i praw podstawowych, zalecany przez Parlament, wyposażony w roczny cykl monitorowania, mający zastosowanie jednakowo do wszystkich państw członkowskich, powinien obejmować wszystkie wartości zapisane w art. 2 TUE i docelowo zastąpić mechanizm współpracy i weryfikacji w odniesieniu do Rumunii i Bułgarii;

(7) <https://government.bg/bg/prestentor/novini/obrashtenie-na-ministar-predsedatelya-boyko-borisov>

Czwartek, 8 października 2020 r.

- X. mając na uwadze, że w opublikowanym niedawno sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r. uznano, że w Bułgarii utrzymują się problemy z niezależnością prokuratury od władzy wykonawczej, i wskazano, że tworzenie systemu rozliczalności Prokuratora Generalnego nie zostało ukończone; mając na uwadze, że w sprawozdaniu wspomniano również o obawach co do skuteczności dochodzeń, ścigania i orzekania w sprawach dotyczących korupcji w Bułgarii; mając na uwadze, że w odniesieniu do wolności mediów w sprawozdaniu podkreślono szereg problemów, od skuteczności krajowych organów ds. mediów w Bułgarii po brak przejrzystości własności mediów, a także groźby kierowane wobec dziennikarzy i ataki na nich;
1. głęboko ubolewa nad tym, że wydarzenia w Bułgarii doprowadziły do poważnego pogorszenia sytuacji w zakresie przestrzegania praworządności, demokracji i praw podstawowych, w tym niezawisłości sądownictwa, podziału władzy, zwalczania korupcji i wolności mediów; solidaryzuje się z ludnością Bułgarii w jej uzasadnionych żądaniach i aspiracjach dotyczących sprawiedliwości, przejrzystości, rozliczalności i demokracji;
 2. podkreśla, że podstawowe znaczenie ma zagwarantowanie pełnego podtrzymania wartości wymienionych w art. 2 TUE oraz zagwarantowanie praw podstawowych określonych w Karcie praw podstawowych; apeluje do władz bułgarskich o zagwarantowanie pełnego bezwarunkowego poszanowania tych wartości i praw;
 3. odnotowuje wniosek o zwołanie Wielkiego Zgromadzenia Narodowego w celu przyjęcia nowej konstytucji; podkreśla, że każda reforma konstytucyjna powinna być poddana pod dogłębną otwartą dyskusję i oparta na prawdziwych konsultacjach ze wszystkimi podmiotami, zwłaszcza ze społeczeństwem obywatelskim, oraz przyjęta przy możliwie najszerszym konsensusie; przyjmuje do wiadomości pismo przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego skierowane do przewodniczącego Komisji Weneckiej w dniu 18 września 2020 r. z oficjalnym wnioskiem o wsparcie eksperckie i opracowanie przez Komisję Wenecką opinii w sprawie projektu nowej konstytucji Republiki Bułgarii; wzywa władze Bułgarii, aby proaktywnie występowały do Komisji Weneckiej oraz innych odpowiednich organów organizacji międzynarodowych o ocenę odnośnych środków przed ich ostatecznym zatwierdzeniem;
 4. odnotowuje przyjęcie w drugim czytaniu znowelizowanego bułgarskiego kodeksu wyborczego; zauważa z niepokojem, że parlament Bułgarii przyjmuje obecnie nowe prawo wyborcze, podczas gdy zwykle wybory parlamentarne mają się odbyć najpóźniej za siedem miesięcy; wzywa władze Bułgarii, aby zapewniły pełną zgodność prawa wyborczego ze wszystkimi zaleceniami Komisji Weneckiej i ODIHR OBWE, zwłaszcza jeśli chodzi o stabilność podstawowych elementów prawa wyborczego, którego nie należy poddawać nowelizacji na mniej niż jeden rok przed wyborami;
 5. jest głęboko przekonany, że parlament Bułgarii powinien odgrywać zasadniczą rolę w zapewnianiu rozliczalności władzy wykonawczej oraz że jest jednym z koniecznych elementów mechanizmu kontroli i równowagi gwarantującego utrzymanie praworządności; jest zaniepokojony uprawianą przez rządzącą większość praktyką pośpiesznego przyjmowania przepisów, często bez stosownej debaty lub konsultacji z zainteresowanymi stronami; zauważa bardzo mały poziom zaufania publicznego do parlamentu Bułgarii⁽⁸⁾; ubolewa nad niedawno wprowadzonymi restrykcjami dla dziennikarzy w pomieszczeniach Zgromadzenia Narodowego, ograniczającymi ich dostęp do parlamentarzystów, a w konsekwencji możliwość kontrolowania pracy organu ustawodawczego przez media;
 6. jest głęboko zaniepokojony, że pewne problemy systemowe w sądownictwie, ujawnione przez Europejski Trybunał Praw Człowieka i Komisję Wenecką, pozostają nierozwiązane, zwłaszcza jeśli chodzi o przepisy dotyczące Najwyższej Rady Sądownictwa i Prokuratora Generalnego, w szczególności brak jakichkolwiek skutecznych mechanizmów odpowiedzialności lub sprawnych mechanizmów kontroli i równowagi dotyczących ich działania; nalega, aby władze Bułgarii w pełni zastosowały się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz zaleceń Komisji Weneckiej i GRECO dotyczących sądownictwa, zwłaszcza w odniesieniu do Najwyższej Rady Sądownictwa i statusu Prokuratora Generalnego, w celu zagwarantowania niezawisłości sądownictwa; zauważa, że w sprawozdaniu Komisji z dnia 22 października 2019 r. dotyczącym postępów Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji wspomina się o odbywającej się w mediach szerokiej debacie, w której niektóre podmioty wyrażają obawy w związku z procedurą mianowania i głównym kandydatem na stanowisko prokuratora generalnego, oraz o protestach ulicznych organizowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
 7. z zaniepokojeniem odnotowuje, że dochodzenia w sprawach korupcji na wysokim szczeblu wciąż nie przynoszą wymiernych rezultatów; zauważa, że korupcja, nieskuteczność i brak rozliczalności nadal stanowią uporczywy problem w sądownictwie oraz że zaufanie publiczne do systemu sądowego pozostaje niskie ze względu na przekonanie, że sędziowie są podatni na naciski polityczne i naruszają zasadę równości wobec prawa; odnotowuje wzrost liczby dochodzeń dotyczących korupcji na wysokim szczeblu – w tym w sprawach o wymiarze transgranicznym – wszczynanych przeciwko urzędnikom wysokiej rangi i osobom budzącym duże zainteresowanie opinii publicznej; z zaniepokojeniem odnotowuje

(8) <https://www.gallup-international.bg/43810/public-opinion-political-situation/>

Czwartek, 8 października 2020 r.

rozbieżności między orzeczeniami sądów niższej i wyższej instancji, również przyczyniające się do braku prawomocnych i skutecznych wyroków skazujących; wskazuje, że koniecznie należy przeprowadzić poważne, niezależne i aktywne dochodzenia oraz osiągnąć wyniki w walce z korupcją, przestępczością zorganizowaną i praniem pieniędzy, a także dokładnie zbadać zarzuty korupcji na wysokim szczeblu wysunięte na podstawie nagrań ujawnionych latem 2020 r. i dotyczące skandali związanych z problematycznymi zakupami nieruchomości i finansowaniem budowy prywatnych domów ze środków unijnych, aferą tankowcową, sprawą posiadłości nadmorskiej w Rosencu oraz zarzutem nielegalnego transferu pieniędzy z Bułgarskiego Banku Rozwoju, które to problemy razem wzięte sugerują, że w Bułgarii istnieją głębokie i systemowe słabości, jeśli chodzi o praworządność i środki antykorupcyjne; ponadto wyraża zaniepokojenie mniej wyeksponowanymi przykładami niedociągnięć w zakresie praworządności w Bułgarii, takimi jak traktowanie właścicieli mieszkań w „Sunset Resort” w Pomorie; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie nowej zespolonej agencji antykorupcyjnej w Bułgarii; wzywa władze bułgarskie do zadbania, aby agencja ta była w stanie skutecznie radzić sobie z szerokim zakresem obowiązków, obejmujących zapobieganie nielegalnemu pozyskiwaniu majątku, prowadzenie dochodzeń w takich sprawach oraz konfiskowanie nielegalnych majątków;

8. z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje, że sytuacja w zakresie wolności mediów w Bułgarii pogorszyła się w ciągu ostatniego dziesięciolecia; wzywa władze bułgarskie, aby wspierały środowisko sprzyjające wolności słowa, w szczególności zwiększając przejrzystość własności mediów oraz zapobiegając nadmiernej koncentracji własności mediów i sieci dystrybucji, w tym przez właściwe stosowanie istniejących ram prawnych, a także uchylając przepisy karne dotyczące przestępstw zniesławienia; podkreśla, że należy zwiększyć niezależność i skuteczność składu i mandatu Rady ds. Mediów Elektronicznych; jest zaniepokojony doniesieniami o stałej praktyce wpływania na media przez preferencyjne przyznawanie środków unijnych mediom prorządowym;

9. zauważa, że ochrona dziennikarzy leży w żywotnym interesie społeczeństwa; wzywa władze bułgarskie, aby zapewniły ochronę dziennikarzy przez cały czas, a tym samym zagwarantowały ich niezależność; zdecydowanie potępia oszczercze kampanie wymierzone w dziennikarzy krytycznych wobec rządu i wzywa władze bułgarskie do ukrócenia takich niedemokratycznych praktyk; ubolewa nad przypadkami przemocy wobec reporterów i niszczenia ich sprzętu; apeluje do władz bułgarskich o wszczęcie kompleksowego dochodzenia we wszystkich sprawach dotyczących przemocy wobec dziennikarzy relacjonujących protesty; wzywa władze bułgarskie do zadbania, aby funkcjonariusze policji i inni urzędnicy respektowali wolność prasy oraz umożliwiali dziennikarzom i pracownikom mediów bezpieczne relacjonowanie demonstracji; zaznacza, że przemoc z rąk funkcjonariuszy państwowych jest sprzeczna ze spoczywającym na państwach członkowskich obowiązkiem dbania o wolność prasy i bezpieczeństwo dziennikarzy⁽⁹⁾;

10. wzywa władze bułgarskie, aby w pełni i kompleksowo zajęły się wszystkimi ostrzeżeniami przedłożonymi w ramach platformy Rady Europy na rzecz ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy oraz w pełni przestrzegały zaleceń komisarzy Rady Europy ds. praw człowieka, tak by zapewnić bezpieczne warunki dla dziennikarzy w Bułgarii;

11. jednoznacznie popiera zasadne żądania i aspiracje obywateli Bułgarii dotyczące sprawiedliwości, przejrzystości, rozliczalności i demokracji; wyraża głębokie przekonanie, że pokojowe demonstracje stanowią prawo podstawowe w każdym demokratycznym kraju, i popiera prawo obywateli do pokojowych protestów; potępia wszelkie formy przemocy wobec pokojowych demonstracji; podkreśla, że należy zawsze szanować wolność słowa i wolność informacji; podkreśla, że użycie przemocy i nieproporcjonalnej siły jest niedopuszczalne; jest szczególnie zbulwersowany doniesieniami o użyciu siły wobec kobiet i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami; z zaniepokojeniem odnotowuje bezprawne i nadmierne kontrole prowadzone w prywatnych przedsiębiorstwach, które publicznie poparły protesty; potępia brutalne i nieproporcjonalne interwencje policji podczas protestów w lipcu, sierpniu i wrześniu 2020 r.; wzywa władze bułgarskie do zapewnienia pełnego, przejrzystego, bezstronnego i skutecznego dochodzenia w sprawie działań policji;

12. potępia nieludzkie warunki panujące w bułgarskich więzieniach stwierdzone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, w tym przeludnienie, złe warunki sanitarne i materialne, ograniczone możliwości zajęć poza celą, nieodpowiednią opiekę medyczną i długotrwałe stosowanie restrykcyjnych środków penitencjarnych⁽¹⁰⁾;

⁽⁹⁾ Komisarz Rady Europy ds. praw człowieka, oświadczenie pt. „Bułgaria musi zbadać sprawę przemocy policyjnej wobec dziennikarzy”, Strasburg, 3 września 2020 r.

⁽¹⁰⁾ Zob. wyroki: z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie *Neszkov i in. przeciwko Bułgarii* (skargi nr 36925/10, 21487/12, 72893/12, 73196/12, 77718/12 i 9717/13), z dnia 12 maja 2017 r. w sprawie *Simeonowowie przeciwko Bułgarii* (skarga nr 21980/04), z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie *Boris Kostadinow przeciwko Bułgarii* (skarga nr 61701/11), z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie *Dimczo Dimow przeciwko Bułgarii* (nr 2) (skarga nr 77248/12), z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie *Dimitrow i Ridow przeciwko Bułgarii* (skarga nr 34846/08) i z dnia 5 października 2017 r. w sprawie *Kormew przeciwko Bułgarii* (skarga nr 39014/12).

Czwartek, 8 października 2020 r.

13. wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że po ponad 45 wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przeciwko Bułgarii władze bułgarskie nie wywiązały się z obowiązku przeprowadzenia skutecznych dochodzeń; uważa, że te powtarzające się niedociągnięcia pokazują, że istnieje problem systemowy⁽¹¹⁾; podkreśla, że według sprawozdania rocznego Rady Europy za 2019 r. w sprawie nadzoru nad wykonywaniem wyroków i orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jak dotąd nie wykonano 79 kluczowych wyroków przeciwko Bułgarii;

14. z zaniepokojeniem zauważa, że chociaż – zgodnie z planem działania z 2009 r. – przyjęto szereg dyrektyw dotyczących praw procesowych podejrzanych i oskarżonych, w Bułgarii nie przestrzega się wystarczająco praw procesowych; uważa, że ma to głęboki wpływ na prawa podstawowe⁽¹²⁾;

15. potępia wszelką mowę nienawiści, dyskryminację i wrogość wobec osób pochodzenia romskiego, kobiet, osób LGBTI i osób należących do innych grup mniejszościowych, które to zachowania nadal budzą silne zaniepokojenie; wzywa właściwe organy, aby zdecydowanie reagowały na mowę nienawiści, w tym używaną przez polityków wysokiego szczebla, wzmocniły ochronę prawną przed dyskryminacją i przestępstwami z nienawiści oraz skutecznie prowadziły dochodzenia w sprawie takich przestępstw i ścigały je; z zadowoleniem przyjmuje sądowy zakaz dorocznego neonazistowskiego „Marszu Łukowa” oraz wszczęcie dochodzenia w sprawie stojącej za nim organizacji – Bułgarskiego Związku Narodowego; wzywa rząd Bułgarii, aby zacieśnił współpracę z międzynarodowymi i lokalnymi obserwatorami praw człowieka oraz zastosował wszelkie niezbędne środki w celu faktycznego zagwarantowania praw mniejszości, w szczególności prawa do wolności wypowiedzi i wolności zrzeszania się, w tym przez wykonanie odnośnych wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁽¹³⁾; wzywa władze bułgarskie i urzędników bułgarskich do zdecydowanego potępienia wszelkich aktów przemocy i mowy nienawiści wobec mniejszości;

16. ubolewa nad klimatem wrogości wobec osób należących do społeczności romskich w niektórych gminach, szczególnie wobec osób, które musiały uciec ze swoich domów w wyniku wieców wymierzonych przeciwko ich społecznościom w niektórych miejscowościach; wyraża ubolewanie z powodu prześladowań i brutalnych eksmisji Romów na terenie Wojwodinowa; wzywa właściwe organy do pilnego zaradzenia sytuacji osób poszkodowanych; uważa, że należy kontynuować zdecydowane działania na rzecz poprawy ogólnej sytuacji mieszkaniowej osób pochodzenia romskiego; uważa, że konieczne jest całkowite wyeliminowanie segregacji edukacyjnej dzieci pochodzenia romskiego; wzywa władze, aby zastopowały mowę nienawiści i dyskryminację rasową stosowane wobec osób należących do mniejszości romskiej w związku z COVID-19 oraz wstrzymały operacje policyjne wymierzone w dzielnice romskie podczas pandemii;

17. odnotowuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie niezgodności konwencji stambulskiej z konstytucją Bułgarii; ubolewa nad faktem, że orzeczenie to uniemożliwia Bułgarii ratyfikację konwencji; wyraża głębokie zaniepokojenie utrzymującym się negatywnym i nieodzwierciedlającym rzeczywistości dyskursem publicznym na temat konwencji, ukształtowanym przez szeroko zakrojoną kampanię dezinformacji i oszczerstw, która nastąpiła po negatywnym przedstawieniu tego tematu przez niektóre media według doniesień powiązane z rządem i partiami opozycyjnymi, przy czym powody do niepokoju są jeszcze większe ze względu na udział polityków i partii politycznych reprezentowanych w parlamencie Bułgarii; z zaniepokojeniem zauważa, że utrzymujące się negatywne nastawienie do konwencji dodatkowo przyczynia się do stygmatyzacji grup narażonych na przemoc ze względu na płeć, których sytuacja szczególnie pogorszyła się w wyniku pandemii COVID-19 i środków izolacji w całej Europie, w tym w Bułgarii, oraz jeszcze bardziej ośmiela sprawców przestępstw popełnianych ze względu na płeć i wzmacnia w nich poczucie bezkarności; ubolewa nad faktem, że niedawne zmiany w kodeksie karnym, polegające na zaostrzeniu kar za przemoc ze względu na płeć, okazały się niewystarczające, by stanowić odpowiedź na złożoność tego problemu, a przede wszystkim mu zapobiegać; w związku z tym wzywa władze bułgarskie, aby skuteczniej zapobiegały przemocy domowej i zwalczały ją, podjęły niezbędne działania w celu ratyfikacji konwencji stambulskiej oraz wprowadziły te elementy konwencji, które są zgodne z jej porządkiem konstytucyjnym, a jednocześnie poszukiwały szerszego rozwiązania w odniesieniu do pozostałych elementów, a także zwiększyły liczbę schronisk i innych usług socjalnych niezbędnych do zapewnienia wsparcia ofiarom przemocy domowej;

18. uważa, że konieczne jest wyeliminowanie dyskryminacji osób ze względu na ich orientację seksualną lub tożsamość płciową, zarówno w prawie, jak i w praktyce we wszystkich sferach; wzywa władze bułgarskie do zmiany ustawy o ochronie przed dyskryminacją w celu wyraźnego uwzględnienia tożsamości płciowej jako podstawy dyskryminacji; wzywa władze bułgarskie do zmiany obecnego kodeksu karnego w celu uwzględnienia przestępstw z nienawiści i mowy

⁽¹¹⁾ Zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 3 marca 2015 r. w sprawie S.Z. przeciwko Bułgarii (skarga nr 29263/12).

⁽¹²⁾ Zob. ostatnie sprawozdania z wizyt okresowych Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu.

⁽¹³⁾ Wyroki: z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie *Zjednoczona Macedońska Organizacja Ilindenka i in. przeciwko Bułgarii* (skarga nr 59491/00), z dnia 18 października 2011 r. w sprawie *Zjednoczona Macedońska Organizacja Ilindenka i in. przeciwko Bułgarii* (nr 2) (skarga nr 34960/04), z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie *Zjednoczona Macedońska Organizacja Ilindenka i in. przeciwko Bułgarii* (nr 3) (skarga nr 29496/16) oraz z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie *Jordan Iwanow i in. przeciwko Bułgarii* (skarga nr 70502/13).

Czwartek, 8 października 2020 r.

nienawiści ze względu na orientację seksualną, tożsamość i ekspresję płciową oraz cechy płciowe; wzywa władze bułgarskie, aby wdrożyły odpowiednie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz aby w tym kontekście zajęły się sytuacją małżonków i rodziców tej samej płci w celu zapewnienia im prawa do niedyskryminacji pod względem prawnym i faktycznym, a także stworzyły odpowiednie ramy prawne zapewniające równe prawa wszystkim parom;

19. z zaniepokojeniem zauważa, że osoby, które być może potrzebują ochrony międzynarodowej, spotykają się z odmową wstępu na terytorium Bułgarii lub są wydalane, niekiedy siłą, bez możliwości złożenia wniosku o azyl lub indywidualną ocenę ich sprawy⁽¹⁴⁾; wyraża szczególne zaniepokojenie bulwersującą deportacją tureckich opozycjonistów z naruszeniem traktatów międzynarodowych i pomimo prawomocnych orzeczeń sądowych wydanych przez właściwe sądy bułgarskie⁽¹⁵⁾; wzywa władze bułgarskie do zapewnienia pełnej zgodności ustawodawstwa i praktyki w dziedzinie azylu z dorobkiem prawnym UE w tej dziedzinie i z Kartą praw podstawowych; wzywa Komisję do priorytetowego traktowania postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Bułgarii;

20. wyraża głębokie zaniepokojenie proponowaną nowelizacją ustawy o niekomercyjnych osobach prawnych, co stworzyłoby bardzo wrogie środowisko dla tych organizacji społeczeństwa obywatelskiego o statusie organizacji pożytku publicznego, które korzystają z finansowania zagranicznego, i mogłoby być sprzeczne z zasadą wolności zrzeszania się i z prawem do prywatności⁽¹⁶⁾; apeluje do władz bułgarskich, aby w pełni uwzględniły utrwalone orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE w tym zakresie;

21. zauważa, że Bułgaria poczyniła pewne postępy w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji; wzywa rząd Bułgarii, aby współpracował z Komisją, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy określoną w TUE, przy dalszej realizacji swoich zobowiązań; wzywa władze bułgarskie, aby powstrzymały się od jednostronnych reform, które zagrażałyby poszanowaniu praworządności, w szczególności jeśli chodzi o niezawisłość wymiaru sprawiedliwości i podział władz; zauważa, że Komisja poinformowała, że nie znieśli jeszcze mechanizmu współpracy i weryfikacji w odniesieniu do Bułgarii; wzywa Komisję, aby nadal monitorowała w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji reformę sądownictwa i walkę z korupcją w Bułgarii, do chwili wprowadzenia w pełni funkcjonującego mechanizmu służącego monitorowaniu poszanowania demokracji, praworządności i praw podstawowych, który miałby równe zastosowanie do wszystkich państw członkowskich; ponadto wzywa Komisję, aby w stosownych przypadkach korzystała też z innych dostępnych narzędzi, w tym z postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, z ram na rzecz praworządności i z narzędzi budżetowych, gdy tylko będą one do dyspozycji;

22. z zadowoleniem przyjmuje publikację pierwszego unijnego sprawozdania rocznego na temat praworządności obejmującego wszystkie państwa członkowskie; odnotowuje wskazane przez Komisję obawy dotyczące szeregu dziedzin w odniesieniu do Bułgarii; wzywa władze bułgarskie do szybkiego podjęcia działań w celu rozwiązania tych problemów;

23. podkreśla, że rząd Bułgarii musi zapewnić, we współpracy z Komisją, bardziej rygorystyczną kontrolę wydatkowania unijnych środków finansowych oraz niezwłocznie zareagować na zarzuty, że kręgi związane z partią rządzącą bogacą się z pieniędzy podatników;

24. z zadowoleniem przyjmuje przystąpienie Bułgarii do Prokuratury Europejskiej (EPPO) i wyraża przekonanie, że jej udział w pracach EPPO sam w sobie umożliwi ściślejszą kontrolę nad właściwym wykorzystaniem funduszy UE w tym zakresie;

25. przypomina o swoim stanowisku w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich⁽¹⁷⁾, w tym o konieczności zabezpieczenia praw beneficjentów, oraz wzywa Radę do jak najszybszego rozpoczęcia negocjacji międzyinstytucjonalnych;

26. wzywa władze bułgarskie, aby zbadały doniesienia zawarte w dokumentach FinCEN, z których wynika, że trzy banki bułgarskie uczestniczyły w przetwarzaniu płatności uznanych za obciążone wysokim ryzykiem prania pieniędzy i powiązane z finansowaniem przestępczości zorganizowanej i terroryzmu; jest zdania, że Bułgaria musi podjąć zdecydowane działania, aby poprawić nadzór nad sektorem bankowym i zintensyfikować środki przeciwdziałania praniu pieniędzy, w tym przez wzmocnienie instytucji prowadzących dochodzenia w tych sprawach; podkreśla, że dokumenty FinCEN ujawniły niedoskonałość globalnego systemu i jego podatność na nadużycia ze strony przestępców i osób skorumpowanych oraz wyraźnie pokazały, że trzeba pilnie poprawić nadzór bankowy na całym świecie i przyjąć lepsze

⁽¹⁴⁾ ONZ, Komisja Praw Człowieka, wnioski końcowe dotyczące czwartego sprawozdania okresowego nt. Bułgarii, 15 listopada 2018 r., pkt 29 i 30.

⁽¹⁵⁾ Europejski Trybunał Praw Człowieka, skarga w toku, *Abdullah Büyüik przeciwko Bułgarii* (skarga nr 23843/17); Departament Stanu Stanów Zjednoczonych, Biuro ds. Demokracji, Praw Człowieka i Pracy, Bułgaria, sprawozdanie dotyczące praw człowieka za 2016 r., s. 16.

⁽¹⁶⁾ Rada Europy, oświadczenie przewodniczącego Konferencji Międzynarodowych Organizacji Pozarządowych pt. „Proponowane zmiany w ustawie o niekomercyjnych osobach prawnych w Bułgarii dają powody do obaw”, 9 lipca 2020 r.

⁽¹⁷⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0349.

Czwartek, 8 października 2020 r.

mechanizmy postępowania w przypadku transakcji transgranicznych; wzywa Komisję i państwa członkowskie do przyspieszenia prac w tej dziedzinie, w tym przez ustanowienie europejskiego organu nadzoru, o co Parlament już apelował;

27. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji, Radzie, rządów i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych.
